

УДК 082:001
Ц 75

Організація, від імені якої випущено видання:

ГО «Міжнародний центр наукових досліджень»

Номер запису організації в Єдиному реєстрі громадських об'єднань: 1499141.

Голова оргкомітету: Сотник С.Г.

Верстка: Бабич Ю.В.

Дизайн: Бондаренко І.В.

Рекомендовано до видання Вченою Радою Інституту науково-технічної інтеграції та співпраці. Протокол № 8 від 27.02.2025 року.

Конференцію зареєстровано Державною науковою установою у сфері управління Міністерства освіти і науки «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» в базі даних науково-технічних заходів України на поточний рік та бюлетені «План проведення наукових, науково-технічних заходів в Україні» (**Посвідчення № 89 від 06.01.2025**).

Збірник наукових праць з матеріалами конференції видано офіційно суб'єктом видавничої справи зі **Свідоцтвом ДК № 7860 від 22.06.2023**.

Матеріали конференції знаходяться у відкритому доступі на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

Ц 75 **Цифрове наукове суспільство: соціально-економічні, правові та міжнародні аспекти:** збірник наукових праць з матеріалами IV Міжнародної наукової конференції, м. Дніпро, 28 лютого, 2025 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. — Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2025. — 374 с.

ISBN 978-617-8440-50-3

DOI 10.62731/mcnd-28.02.2025

Викладено матеріали учасників IV Міжнародної наукової конференції «Цифрове наукове суспільство: соціально-економічні, правові та міжнародні аспекти», яка відбулася 28 лютого 2025 року у місті Дніпро.

УДК 082:001

© Колектив учасників конференції, 2025

© ГО «Міжнародний центр наукових досліджень», 2025

ISBN 978-617-8440-50-3

© ТОВ «УКРЛОГОС Груп», 2025

СЕКЦІЯ ХІХ. РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ТА БОГОСЛОВ'Я

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ ПРИТЧІ ПРО БЛУДНОГО СИНА: КОНФЛІКТ ПОКОЛІНЬ І ПОШУК СЕБЕ (ТРАНСМІСІЯ ЖИТТЄВИХ СЦЕНАРІЇВ І «ДРУГИЙ ШАНС»)

Братусь Іван Вікторович

канд. філол. наук, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва,
заступник декана з науково-методичної та навчальної роботи
Факультету образотворчого мистецтва і дизайну
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Бернат Леонід Анатолійович

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Малинка Петро Олексійович

старший викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

***Анотація:** У статті розглядається соціальний аспект притчі про блудного сина крізь призму конфлікту поколінь та особистісного пошуку. Аналізуються три ключові ролі – молодшого сина, батька та старшого брата – як символів різних соціальних і психологічних позицій. Досліджується, як притча відображає проблеми взаєморозуміння, прощення та справедливості в родині та суспільстві. Окрема увага приділяється сучасній інтерпретації історії в контексті моральних викликів XXI століття. Висновки статті спрямовані на осмислення біблійного тексту як джерела етичного дискурсу та соціальної взаємодії.*

***Ключові слова:** притча; конфлікт поколінь; етика; Біблія; прощення; взаєморозуміння.*

Притча про блудного сина – одна з найвідоміших притч Ісуса Христа, що міститься в Євангелії від Луки (15:11-32) [1]. Вона розповідає про милосердя, прощення та можливість духовного оновлення. Притча набула широкого відображення в мистецтві, літературі та філософії, щоразу відкриваючи нові смисли. Сюжет досить простий. У батька було двоє синів. Молодший, не бажаючи чекати спадщини, попросив свою частку майна ще за життя батька і вирушив у далекі краї. Там він розтратив усе в марнотратному житті й опинився у злиднях. У відчаї він

найнявся пасти свиней (що для євреїв було принизливим заняттям) і настільки зголоднів, що заздрив їжі тварин. Зрозумівши свою помилку, юнак вирішив повернутися додому, сподіваючись хоча б на місце слуги. Однак, коли він лише наблизився до дому, батько, побачивши його здалеку, вибіг назустріч, обійняв і влаштував бенкет на честь його повернення. Старший брат, який усе життя вірно служив батькові, обурився таким прийомом. Він не міг збагнути, чому блудний син, який змарнував свою спадщину, отримує більше радості та уваги. У відповідь батько пояснив, що справжня радість – не в слухняності заради винагороди, а в тому, що «мертвий ожив і загублений знайшовся».

Цю притчу можна розглядати крізь призму конфлікту поколінь. Молодь часто прагне незалежності, бажає жити за власними правилами, шукаючи свій шлях. Це прагнення почасти природне, адже воно є частиною дорослішання та самовизначення. Однак нерідко такий імпульсивний вихід у світ наштовхується на жорсткі реалії життя. Досвідченіші покоління розуміють цю небезпеку, але їхні застереження зазвичай сприймаються як надмірний контроль або обмеження свободи. Саме в цьому полягає глибинний конфлікт між батьками та дітьми – боротьба між бажанням захистити та потребою в особистому досвіді.

Важливим моментом у притчі є порушення суспільних норм. Молодший син забирає свою частку спадку ще за життя батька, що суперечить традиційному уявленню про спадкування. У культурному контексті того часу така поведінка прирівнювалася до великої зневаги, адже спадок мав передаватися лише після смерті батьків. Цей аспект підкреслює не лише егоїзм і нетерплячість сина, а й глибину його відчуження від родини та соціальних обов'язків. Це також додає трагізму його поверненню: він повертається не просто як розкаяний грішник, а як людина, яка знехтувала найважливішими засадами суспільства.

У сучасних реаліях ми бачимо, що суспільні закони та традиції продовжують відігравати важливу роль у збереженні стабільності й гармонії. Не все варто піддавати модернізації, оскільки певні моральні та етичні цінності залишаються незмінними. Молодь повинна зберігати повагу до старшого покоління, розуміючи, що досвід і життєва мудрість не втрачають своєї цінності з часом. Важливо засуджувати будь-які прояви зневаги, адже вони можуть не лише зруйнувати родинні та соціальні зв'язки, а й мати негативні наслідки для самих людей, які їх

допускають. Притча про блудного сина нагадує, що взаєморозуміння та повага між поколіннями є ключем до гармонійного співіснування.

Герой, зіткнувшись із труднощами та зазнавши наслідків власних рішень, приходять до глибокого розуміння своїх помилок. Важливо, що це усвідомлення не нав'язане ззовні, а народжується всередині його свідомості. Саме такий процес переосмислення є найефективнішим, адже людина повинна самостійно дійти до правильних висновків, щоб вони справді стали частиною її світогляду. Ця історія символізує не лише особистісне зростання, а й важливість повернення до моральних і духовних основ, які слугують надійною опорою в житті. Притча підкреслює, що шлях виправлення відкритий, а визнання своїх помилок – перший крок до відновлення гармонії в собі та у стосунках із близькими. Водночас шлях до внутрішнього усвідомлення не завжди простий: глибоко вкорінені ментальні установки часто заважають змінювати поведінку лише директивними методами.

У притчі про блудного сина батько символізує милосердя, терпіння та безумовну любов. Його готовність пробачити молодшого сина, незважаючи на зраду і марнотратство, показує глибину справжньої батьківської любові і турботи. Він не лише дозволяє синові зробити власний вибір, але й чекає на його повернення, не вимагаючи виправдань. Батько в притчі уособлює традиційні моральні норми, які залишаються незмінними, навіть якщо окремі члени суспільства (як блудний син) їх порушують. Його терпіння та готовність пробачити свідчать про гнучкість соціальних структур, які не лише карають за відступ від норм, але й дозволяють повернутися в спільноту після усвідомлення помилок.

Головний акцент робиться на тому, що батьківська любов не залежить від вчинків дитини – вона є постійною та непохитною (безумовна любов – агапе). Це підкреслює і момент зустрічі: батько першим вибігає назустріч синові, ще до того, як той встигає висловити своє каяття. Такий жест символізує не тільки прощення, а й прийняття людини з усіма її попередніми помилками. Притча нагадує, що істинна любов – це не лише радість у кращі часи, а й здатність підтримати та пробачити в моменти слабкості.

Прийняття блудного сина після його повернення символізує умовний процес ресоціалізації – повернення індивіда до нормального функціонування в суспільстві після періоду девіантної поведінки. Батько

діє не як каральний орган, а як механізм відновлення соціального порядку через емпатію та прийняття. У соціології родина вважається основним соціальним інститутом, що забезпечує соціалізацію, підтримку та передачу цінностей. Батько виступає не лише як «батьківська фігура», а й як символічний центр спільноти, який гарантує єдність, навіть коли один із членів тимчасово відходить від загальноприйнятих норм.

У притчі про блудного сина ми бачимо образ люблячого батька, який терпляче чекає повернення сина і приймає його без осуду. Але що, якщо цей батько сам у молодості пройшов подібний шлях? Що, якщо колись і він покинув свій дім у пошуках свободи, помилявся, страждав, а потім повернувся? І можливо, його власний батько – дід головного героя – так само пробачив і прийняв його? Ця гіпотеза відкриває новий рівень розуміння притчі: вона перестає бути історією про одну конкретну подію і перетворюється на розповідь про циклічність досвіду, який передається через покоління.

У соціології є поняття трансмісії життєвих сценаріїв – це коли поведінкові моделі повторюються в родині від покоління до покоління. Це стосується як позитивних, так і негативних явищ: блудний син міг повторити шлях свого батька, адже бажання вирватися на свободу, відчуття життя і зробити власні помилки є частиною людської природи. Батько, у свою чергу, засвоїв урок милосердя, тому й приймає сина без осуду. Його власний досвід помилок у молодості міг навчити його, що головне – не карати, а дати шанс виправитися. Так працюють родинні сценарії: деякі сім'ї будують стосунки на строгій дисципліні, інші – на безумовному прийнятті. Притча натякає на можливість позитивної спадковості, коли доброта, терпіння і готовність пробачити передаються з покоління в покоління.

Але ця ж концепція пояснює і негативні явища: якщо батько не отримав прощення в молодості, він міг би відмовитися пробачити свого сина. Якщо в родині переважають осуд і покарання, діти виростають із страхом помилки, а не з розумінням її виправлення. Важливо усвідомити, що ми не лише успадковуємо риси наших батьків, а й маємо вибір, які з них передавати далі.

Можливо, кожен батько колись був блудним сином, який прагнув свободи, робив помилки, втрачав і знаходив. А кожен блудний син одного дня стане батьком, перед яким постане питання: чи зможе він пробачити, як колись пробачили (чи не пробачили) його? Чи буде він готовий

прийняти своїх дітей після їхніх помилок, як прийняли (чи не прийняли) його? І від того, як до нього поставилися в молодості, залежить, як він сам поводитиметься зі своїми дітьми. Якщо він зазнав жорсткості та нерозуміння, є велика ймовірність, що несвідомо повторить цей стиль виховання. Якщо ж його прийняли з любов'ю та терпінням, він матиме внутрішній ресурс зробити те саме для своїх дітей.

Таким чином, ставлення одного покоління до іншого визначає майбутнє сімейних відносин. Приймаючи і прощаючи, ми ламаємо негативні цикли і створюємо нові – цикли любові, довіри та підтримки. Це не означає, що помилки слід ігнорувати, але важливо сприймати їх не як привід для покарання, а як шанс для навчання і зростання. Кожен акт прощення і прийняття є внеском у майбутнє, у формування міцніших і гармонічніших сімейних зав'язків. І врешті-решт, саме від нас залежить, чи повторимо ми помилки наших попередників, чи створимо нову історію – історію розуміння, співчуття і безумовної любові.

З точки зору соціології, старший брат уособлює людину, яка дотримується соціальних норм і правил, але не отримує очікуваного визнання. Він символізує тих, хто віддано працює, дотримується традицій і виконує свої обов'язки, проте в результаті відчуває розчарування, коли суспільство, замість винагороди за старанність, віддає перевагу тим, хто оступився і повернувся.

У соціальних групах завжди є ті, хто дотримується встановлених норм, очікуючи, що їхня праця та відповідальність будуть оцінені. Однак у ситуаціях, коли суспільство проявляє милосердя та підтримує тих, хто відходив від норм (але повернувся), ці люди можуть відчувати несправедливість. Старший брат символізує консервативну частину суспільства, яка не приймає ідею «другого шансу», оскільки це здається порушенням етичної рівноваги.

Старший брат і блудний син – це два покоління, що по-різному сприймають світ. Молодший брат уособлює прагнення до змін і ризику, тоді як старший – традиційну модель стабільності. Цей конфлікт проявляється і в сучасному суспільстві: молодь часто порушує встановлені правила, пробує нові підходи, тоді як старше покоління може не розуміти, чому їхня стабільність і праця не цінуються так, як сміливість і експерименти молодих.

З соціологічної точки зору, старший брат відображає ієрархічне мислення, коли статус у суспільстві залежить від вкладу кожного. Він не

може прийняти повернення молодшого брата без покарання, адже це руйнує його уявлення про соціальну справедливість. Ця ситуація подібна до випадків, коли суспільство засуджує людей, які повернулися з в'язниці, збанкрутували або зробили серйозні помилки, навіть якщо вони усвідомили свої хиби і змінилися. Таким чином, образ старшого брата показує внутрішній конфлікт між правом на «другий шанс» і соціальною відповідальністю. Притча вказує на те, що справжня гармонія можлива лише тоді, коли суспільство готове не лише карати за помилки, а й приймати людей після їхнього переосмислення.

Важливість діалогу між поколіннями проявляється в тому, що непорозуміння між братами – це не лише особистий конфлікт, а й символічне відображення протистояння між різними соціальними групами. Молодший брат вчиться на власних помилках, а старший – на чужих, проте без спілкування між ними не відбувається взаємного розуміння. Притча нагадує про те, що діалог – ключ до гармонії у суспільстві, бо тільки через взаєморозуміння можливе прощення. Прощення ж, у свою чергу, є основою сталого соціального розвитку. Суспільство, яке не готове пробачати і давати «другий шанс», ризикує загострити соціальну напругу та відчуження. Тому процес прийняття та примирення є запорукою єдності та стабільності.

Притча ілюструє, що особистісне становлення відбувається здебільшого через досвід, навіть якщо він болючий. Молодший син набуває справжнього розуміння життя не через повчання, а через власні помилки. Це підкреслює важливість самотійного переживання кризи, яке допомагає сформувати цінності та переконання. Важливим аспектом є повернення до духовних і моральних основ. Коли людина переживає складні періоди, вона часто звертається до коренів – традицій, сімейних цінностей, віри. Так і молодший брат, пройшовши випробування, повертається не лише до батьківського дому, а й до усвідомлення власної сутності. Притча також нагадує, що кожен у своєму житті буває блудним сином, старшим братом і батьком. У різні моменти життя ми робимо помилки, засуджуємо інших або прощаємо. Головне – усвідомити свою роль і зробити правильний вибір, щоб не повторювати помилок минулого та будувати суспільство, засноване на взаєморозумінні.

Притча про блудного сина демонструє важливість взаєморозуміння, прощення та можливості духовного відновлення. Вона показує, що шлях до істинного зростання лежить через переосмислення своїх вчинків.

Також притча вказує на глибокі зв'язки між поколіннями і важливість прийняття та підтримки, навіть після помилок. Вона підкреслює, що кожна помилка може стати можливістю для навчання та змін, якщо суспільство готове дати «другий шанс». В кінцевому підсумку, справжня гармонія у сім'ї та суспільстві досягається через любов, терпіння та готовність до діалогу.

Список використаних джерел:

1. Біблія (І. Огієнко, Пер.) WordProject. <https://www.wordproject.org/bibles/uk/index.htm>
(Оригінал опубліковано 1962 р.)